

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Lovforslagets hovedformål er at foretage en principiel omlægning af kompetencen i civile sager, således at det bliver den almindelige regel i retsplejeloven, at disse sager behandles ved byretterne i 1. instans. Herved opnås bl.a. en aflastning af landsretterne og en bedre udnyttelse af domstolenes samlede ressourcer.

Det foreslås samtidig, at det mindre antal sager, der har en sådan betydning, at de bør undergives behandling af tre dommere i landsretten som 1. instans med fri ankeadgang til Højesteret, efter en parts begæring af byretten skal kunne henvises til landsretsbehandling, navnlig hvis sagen er af principiel karakter, sagens udfald kan få væsentlig betydning for andre end parterne, eller sagen har særlig indgribende betydning for en part. Henvissningsadgangen foreslås suppleret med en regel, hvorefter sager af værdi over 500.000 kr. behandles af landsretten som 1. instans, såfremt en af parterne ønsker det.

Endvidere foreslås indført en adgang for Sø- og Handelsretten i København til at henvise sager af en værdi af højst 100.000 kr. til behandling ved byretten.

Lovforslaget bygger på Retsplejerådets betænkning nr. 1130/1988 om retternes saglige kompetence i civile sager, der er afgivet på baggrund af et kommissorium fra Justitsministeriet af 7. maj 1986. De foreslåede regler om kompetencen svarer til det lovudkast, som et enigt Retsplejeråd har udarbejdet i betænkningen.

Endvidere foreslås nogle mindre ændringer om bl.a. retternes sammensætning m.v. (lovforslagets § 1, nr. 1, 5-8 og 16-17). Der henvises herom til bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser.

I det følgende gives der en redegørelse for hovedpunkterne i lovforslaget om retternes saglige kompetence i civile sager med en omtale af de gældende regler, idet der i øvrigt henvises til betænkningens mere fylldige gennemgang heraf.

2. Gældende regler

Almindelige bestemmelser om domstolenes saglige kompetence findes i retsplejelovens kapitel 21 (§§ 224-232) som affattet senest ved lov nr. 320 af 4. juni 1986. Kapitel 21 er medtaget som bilag 1 til lovforslaget.

Efter § 224 og § 226 behandles borgerlige (civile) sager i 1. instans ved landsret, medmindre de efter § 225 eller anden særlig lovregel er henlagt til byret eller i henhold til parternes vedtagelse indbringes for byret. Hovedreglen efter retsplejeloven er således, at retssager behandles ved landsretten som 1. instans. Langt de fleste retssager behandles imidlertid ved byret som 1. instans. Dette beror først og fremmest på, at byretterne efter § 225, nr. 1, er kompetente til at behandle sager om krav, der har en økonomisk værdi efter påstanden i stævningen på højst 200.000 kr.

Selv om en retssag kan behandles i 1. instans ved byret, kan byretten efter § 227, stk. 1, på begæring af en part henvise de sager, der er nævnt i retsplejelovens § 225, nr. 1-4 og 12, til behandling ved landsretten, når en af de i bestemmelsen anførte 6 henvisningsgrunde foreligger. Der er herefter mulighed for at henvise en sag, såfremt 1) sagen er af principiel karakter, 2) sagens udfald kan få væsentlig betydning for andre end parterne, 3) sagen har særlig indgribende betydning for en part, 4) sagen rejses af eller mod en offentlig myndighed eller institution, 5) sagen rejser spørgsmål om anvendelse af fællesmarkedsret eller fremmed ret, eller 6) sagen efter indhentet udtalelse fra landsretten findes mest hensigtsmæssigt at kunne behandles i forbindelse med en anden sag, der vererer ved landsretten (§ 227, stk. 1, nr. 1-6).

Endvidere kan byretten efter § 227, stk. 2, på en parts begæring henvise funktionærsager efter § 225, nr. 3, til behandling ved Sø- og Handelsretten, såfremt fagkundskab til sø- og handelsforhold skønnes at være af betydning for sagens afgørelse, og der desuden foreligger en henvisningsgrund som nævnt i § 227, stk. 1, nr. 1-5.

Efter § 226, stk. 1, nr. 2, behandler landsretten i 1. instans uanset sagens værdi sager om prøvelse af afgørelser truffet af et ministerium eller en central statslig klageinstans, der har den øverste administrative kompetence til at træffe afgørelse i sager mellem det